

3 (Sem-3/CBCS) PHI-HC 2

2 0 2 2

PHILOSOPHY

(Honours)

Paper : PHI-HC-3026

(Indian Philosophy—II)

Full Marks : 80

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

Answer either in English or in Assamese

1. Answer the following as directed (any ten) :

1×10=10

নিৰ্দেশ অনুসৰি তলত দিয়াসমূহৰ উত্তৰ দিয়া (যি কোনো দহটা) :

(a) Name the system in Indian Philosophy that believes in the Plurality of Selves.

ভাৰতীয় দৰ্শনত বহুপুৰুষবাদ বিশ্বাস কৰা সম্প্ৰদায়টোৰ নাম
লিখা।

(b) What is the first evolute of the evolution of Prakṛti?

প্রকৃতিৰ ক্ৰমবিকাশৰ প্ৰথম উপাদান কি ?

(c) Mention the theory of causation on which the doctrine of Prakṛti depends in Sāṃkhya philosophy.

সাংখ্য দৰ্শনৰ প্ৰকৃতি তত্ত্ব কোনটো কাৰ্যকাৰণ মতবাদৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল, উল্লেখ কৰা।

(d) What is the literal meaning of 'Yoga'?

'যোগ'ৰ ব্যুৎপত্তিগত অৰ্থ কি ?

(e) Yoga philosophy asserts _____ knowledge as the way to attain Mokṣa.

(Fill in the blank)

যোগ দৰ্শনে _____ জ্ঞানক মোক্ষ লাভৰ পথ বুলি স্বীকাৰ কৰে।

(খালী ঠাই পূৰ কৰা)

(f) Nyāya philosophy is also known as Tarkaśāstra or the science of reasoning.

(Write True or False)

ন্যায় দৰ্শনক তৰ্কশাস্ত্ৰ বা যুক্তিৰ বিদ্যা বোলা হয়।

(সত্য নে অসত্য লিখা)

(g) The theory of illusion in Nyāya philosophy is called _____.

(Fill in the blank)

ন্যায় দৰ্শনত ভ্ৰমতত্ত্বক _____ বুলি কোৱা হয়।

(খালী ঠাই পূৰ কৰা)

(h) The propounder of Mīmāṃsā philosophy is Patañjali / Jaimini / Kaṇāda.

(Choose the correct answer)

মীমাংসা দৰ্শনৰ প্ৰবক্তা হৈছে পতঞ্জলি / জৈমিনি / কণাড।

(শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা)

(i) How many propositions of Parārthānumāna are accepted by Nyāya system?

ন্যায় সম্প্ৰদায়ে পৰাৰ্থানুমানত কেইটা অবয়ব বা বচন স্বীকাৰ কৰিছে ?

(j) Who is the propagator of Viparīta Khyātivāda?

বিপৰীত খ্যাতিবাদৰ প্ৰবৰ্তক কোন ?

(k) What is the literal meaning of 'Vedānta'?

'বেদান্ত'ৰ ব্যুৎপত্তিগত অৰ্থ কি ?

(l) Vaiśeṣika system accepts two / three / four Pramāṇas.

(Choose the correct answer)

বৈশেষিক সম্প্রদায় দুটা / তিনিটা / চাৰিটা প্ৰমাণ স্বীকাৰ
কৰে।

(শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা)

(m) How many kinds of categories are there according to Vaiśeṣika system?

বৈশেষিক সম্প্রদায় অনুসৰি পদার্থ কেইপ্ৰকাৰৰ ?

(n) Who wrote *Vaiśeṣika Sūtra*?

‘বৈশেষিক সূত্র’ কোনে লিখিছিল ?

(o) The Vedānta philosophy emphasises on knowledge or Jñāna.

(Write True or False)

বেদান্ত দর্শনে ‘জ্ঞান’ৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰে।

(সত্য নে অসত্য লিখা)

(p) Is the world real according to Śaṅkarācārya?

শঙ্কৰাচার্যৰ মতে জগতখন সত্যনে ?

(q) Who is the propounder of ‘Ek Śaraṇa Nāma Dharma’?

‘এক শরণ নাম ধর্ম’ৰ প্ৰবর্তক কোন ?

(r) What is the meaning of ‘Kīrtana’ in Śaṅkaradeva’s philosophy?

শঙ্কৰদেৱৰ দর্শনত ‘কীর্তন’ৰ অর্থ কি ?

2. Answer the following questions (any five) : 2×5=10

নিম্নলিখিত প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ দিয়া (যি কোনো পাঁচটা) :

(a) Name two realities found in Sāṅkhya philosophy.

সাংখ্য দর্শনত পোৱা সত্তা দুটাৰ নাম লিখা।

(b) Guṇas are ever-changing. The change is of two kinds. What are these?

গুণবোৰ চিৰপৰিৱৰ্তনশীল। পৰিৱৰ্তন দুই প্ৰকাৰৰ। এই দুই প্ৰকাৰৰ পৰিৱৰ্তন কি কি ?

(c) What are the two types of Samādhi in Yoga philosophy?

যোগ দর্শনৰ দুটা প্ৰকাৰৰ সমাধি কি কি ?

(d) Anupalabdhi in Mīmāṃsā philosophy is of two kinds. What are they?

মীমাংসা দৰ্শনত অনুপলব্ধি দুই প্ৰকাৰৰ। এই দুই প্ৰকাৰ কি কি ?

(e) What is Asatkāryavāda in Sāṃkhya philosophy?

সাংখ্য দৰ্শনত অসৎকাৰ্যবাদ বুলিলে কি বুজায় ?

(f) How is Cittabhūmi defined in Yoga philosophy?

যোগ দৰ্শনত চিত্তভূমি কি ধৰণে সংজ্ঞায়িত কৰা হৈছে ?

(g) What is Arthāpatti?

অৰ্থাপত্তি মানে কি ?

(h) Mention two functions of Māyā in Śaṅkarācārya's Advaita Vedānta.

শঙ্কৰাচাৰ্যৰ অদ্বৈত বেদান্তত মায়াৰ দুটা কাৰ্য উল্লেখ কৰা।

(i) What is Saguṇa Brahman of Rāmānuja?

ৰামানুজৰ সগুণ ব্ৰহ্ম মানে কি ?

(j) Briefly explain the following statement :

সংক্ষিপ্তভাৱে নিম্নলিখিত উক্তিটো ব্যাখ্যা কৰা :

“Jivo Brahmaivo Nā Parah”

“জীৱো ব্ৰহ্মৈৱ না পৰঃ”

3. Answer the following questions (any four) : 5×4=20

নিম্নলিখিত প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ দিয়া (যি কোনো চাৰিটা) :

(a) Describe the nature of Puruṣa as stated in Sāṃkhya philosophy.

সাংখ্য দৰ্শনত উল্লেখ অনুসৰি পুৰুষৰ স্বৰূপ সম্বন্ধে বৰ্ণনা কৰা।

(b) Briefly describe Cittavṛtti of Yoga philosophy.

যোগ দৰ্শনৰ চিত্তবৃত্তিৰ বিষয়ে চমুকৈ বৰ্ণনা কৰা।

(c) Write a brief note on the five levels of Cittabhūmi in Yoga psychology.

যোগ মনোবিজ্ঞানৰ চিত্তভূমিৰ পাঁচটা স্তৰৰ বিষয়ে এটা চমু টোকা লিখা।

(d) Distinguish between Svārthānumāna and Parārthānumāna of Nyāya philosophy.

ন্যায় দর্শনৰ স্বার্থানুমান আৰু পরার্থানুমানৰ পাৰ্থক্য বিচাৰ কৰা।

(e) Describe briefly the stages of Laukika Pratyakṣa.

লৌকিক প্রত্যক্ষৰ স্তৰসমূহ চমুকৈ বৰ্ণনা কৰা।

(f) Discuss about 'Karma' as a category in Vaiśeṣika philosophy.

বৈশেষিক দর্শনত 'কৰ্ম' এটা পদার্থ হিচাপে আলোচনা কৰা।

(g) What is Vaiṣṇavism?

বৈষ্ণৱবাদ মানে কি ?

(h) Explain briefly the concept of Śravaṇa Bhakti in Śaṅkaradeva's philosophy.

শঙ্কৰদেৱৰ দর্শনত শ্রৱণ ভক্তিৰ ধাৰণাটো চমুকৈ ব্যাখ্যা কৰা।

4. Answer the following questions (any four) : 10×4=40

নিম্নলিখিত প্রশ্নসমূহৰ উত্তৰ দিয়া (যি কোনো চাৰিটা) :

(a) What is Prakṛti in Sāṃkhya philosophy? Discuss five proofs for the existence of Prakṛti.

সাংখ্য দর্শনত প্রকৃতি মানে কি ? প্রকৃতিৰ অস্তিত্ব সম্বন্ধে পাঁচটা প্রমাণ আলোচনা কৰা।

(b) Describe Sāṃkhya theory of Satkāryavāda.

সাংখ্য দর্শনৰ সংকাৰ্যবাদ বৰ্ণনা কৰা।

(c) Explain the Eight-fold Path for Cittavṛtti Nirodha in Yoga philosophy.

যোগ দর্শনৰ চিত্তবৃত্তি নিৰোধ বিষয়ক অষ্টাংগিক মার্গ সম্পর্কে ব্যাখ্যা কৰা।

(d) Explain the Nyāya theory of Inference. Can it be compared to Aristotle's theory of Inference? Discuss.

ন্যায় দর্শনৰ অনুমানতত্ত্ব ব্যাখ্যা কৰা। ইয়াক এৰিষ্টটলীয় ন্যায়ৰ লগত তুলনা কৰিব পাৰিনে ? আলোচনা কৰা।

- (e) Define 'Abhāva'. Explain in brief all the different kinds of 'Abhāva'.

‘অভাব’ৰ সংজ্ঞা দিয়া। ‘অভাব’ৰ বিভিন্ন প্ৰকাৰসমূহ চমুকৈ ব্যাখ্যা কৰা।

- (f) What is Prāmāṇyavāda? Explain Mīmāṃsā theory of Svataḥ-Prāmāṇyavāda and Parataḥ-Prāmāṇyavāda.

প্ৰামাণ্যবাদ মানে কি? মীমাংসা দৰ্শনৰ স্ততঃ-প্ৰামাণ্যবাদ আৰু পৰতঃ-প্ৰামাণ্যবাদ ব্যাখ্যা কৰা।

- (g) How does Śaṅkarācārya explain the concept of 'Ātman' or Self? Elaborate.

শঙ্কৰাচাৰ্যই ‘আত্মা’ৰ ধাৰণাটো কিধৰণে ব্যাখ্যা কৰিছে? বহলাই লিখা।

- (h) Discuss Rāmānuja's concept of Jagat.

ৰামানুজৰ জগত সম্পৰ্কীয় ধাৰণাটো আলোচনা কৰা।

- (i) To which system of Indian philosophy, Śaṅkaradeva's philosophy may be said to be similar? Discuss the concept of 'personal God' in Śaṅkaradeva's philosophy.

ভাৰতীয় দৰ্শনৰ কোনটো সম্প্ৰদায়ৰ সৈতে শঙ্কৰদেৱৰ দৰ্শনৰ মিল আছে বুলি ক’ব পৰা যায়? শঙ্কৰদেৱৰ দৰ্শনৰ ‘ব্যক্তিগত ঈশ্বৰ’ৰ ধাৰণাটো আলোচনা কৰা।

- (j) Define Bhakti. Explain different classifications of Bhakti in Śaṅkaradeva's philosophy.

‘ভক্তি’ৰ সংজ্ঞা দিয়া। শঙ্কৰদেৱৰ দৰ্শনত ভক্তিৰ বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ শ্ৰেণীবিভাজন ব্যাখ্যা কৰা।

***